

MOLNÁR JÓZSEF (1821-1899)
Fürdő után (*Pompeji fürdőben*),
1880 körül

Olaj, vászon. 190 x 122,5 cm

Jelezve jobbra lent: Molnár J.

Kezdő ár: 10 000 000 Ft / 32 787 EUR

Becsérték: 20 000 000 – 26 000 000 Ft
 Estimated value: 65 574 – 85 246 EUR

Ferdinand Georg Waldmüller: Fürdő nők, 1848-1849 körül

Lotz Károly: Fülemlüedal, 1870-es évek magántulajdon

OEUVRE-JEGYZÉK: 289.

▪ In.: Turcsányi Erzsébet: Molnár József (1821-1899).

A budapesti Kir. Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem Művészettörténeti- és Keresztényrégészeti Intézete, Budapest, 1938.

AUKCIONÁLVA:

- Az Ernst Múzeum aukciói. XXXI, 1926. április
- Magyar Királyi Postatakarékpénztár árverései. 1938. október

PROVENINENCIA:

- korábban Solymosy Lajos gyűjteményében (1895)
- majd Horváth Nándor tulajdonában (1925-1926)

KIÁLLÍTVA:

- Molnár József gyűjteményes kiállítása. Múcsarnok, Budapest, 1895
- Akt-kiállítás. Múcsarnok, Budapest, 1925. december – 1926. január, katalógus: 6. (*Fürdő nők* címmel)

REPRODUKÁLVA:

- A magyar akt-kiállítás albuma. Művészet, Budapest, 1926. 19. oldal (*Fürdő nők* címmel)

Molnár József a 19. századi magyar festészet egyik legsokoldalúbb alkotója. Szinte minden műfajban jelentős műveket alkotott. Kezdetben a portré és a történeti festészet műfajaiban tevékenykedett, de az 1850-es évek történeti képei után hamar felfedezte az életképben rejlő lehetőségeket is. Az elsők között volt, ki az életképet el tudja szakítani a nemzeti tematikától, s egyrészt a regényesebb, izgalmasabb, másrészt az egyetemesebb tematika felé mozdította el. Zsánerfestészetének másik újdonsága, hogy a műfajt szerencsésen tudta ötvözni a történeti kép, vagy a tájképfestészet műfajaival. Molnár József teremti meg például a monumentális balatoni zsánert, azt a speciális tematikát a műfaj történetében, ami egyszerre egy jól azonosítható táj képe és egy gazdag narratívájú életkép is. De ami különösen izgalmassá teszi Molnár festészetét, az az, hogy életképeinek hősei túlnyomó részt nők.

NŐI TÖRTÉNELEM

Molnár József női kompozíciói két nagy csoportba sorolhatók. Az egyik nagy csoport a hagyományos, akadémikus festmények sora, többnyire mitológiai szereplőkkel, nimfákkal, fürdőző nőkkel. Már itt is megfigyelhető, hogy Molnárnál nagyon kifinomult módon ötvöződik a klasszicizmus kortalan, szinte istenien tökéletes nő-képe egy modern, de mégsem hétköznapi szépségeszménnyel. Molnár női figurái a szó hétköznapi értelmében ruhátlanok ugyan, de ez a klasszikus meztelenség épp csak érinti az érzékiség

határait. Ezek a nők igazi, hús-vér teremtmények, akik egyaránt távol állnak az akadémiai sokszor túlságosan is idealizált női szépségétől és a vulgáris hatású pucérságtól is. Ezt a finom mezsgyét érzékiség és klasszikus meztelenség között Molnáron kívül talán csak Lotz Károly találta meg aktkompozícióin.

Molnár festészetének másik női témakörét a zsánerképek jelölik ki. Legyen szó balatoni életképekről, a modern nagyváros szereplőiről, templomi jelenetekről, vagy történeti életképekről, Molnár József számára az élet és a történelem legfontosabb szereplője a nő. Női modelljei között szinte mindig ugyanazt a szép, tojásdad alakú, finom metszésű arcot látjuk. Női karakterei mindig komolyak, kacérság, rafináltság egyaránt távol áll tőlük. És ilyen szép, komoly nőkkel népesítette be a régmúltba képzelt történelmi életképeinek a színpadát is.

POMPEJI HÉTKÖZNAPOK

Molnár József életképfestészetének az egyik legnagyobb szabású képciklusa az ókori Itáliához, Pompeji városához kötődik. Molnár nem a történelemtől ismert ókori életet festette meg nagyméretű vásznain, hanem a saját, nagyon egyéni vízióját a Krisztus utáni első évszázad egyik gazdag, itáliai városáról. Pompejit 79 nyarán a Vezúv kitérője pusztította el, s a többméteres hamu alá betemetett várost csak mintegy másfél évezred múltán fedezték fel. Mivel a romok feltárása is több mint egy évszázadig elhúzódó folyamat volt, még az 1860-70-es években is kerültek elő megdöbbentő leletek a városból (többek között a hamuba fulladt emberek testének lenyomata a megkövesedett talajban). Molnárt is épp ekkor, az 1870-es években kezdte foglalkoztatni Pompeji pusztulása. Több hatalmas életképet fest *Pompeji nők*, *Idyll Pompejiben* címmel, míg 1876-ban befejezi a katasztrófát ábrázoló nagy, közel 3 x 4 méteres életképét is.

Ebbe a ciklusba illeszkedik a most árverezendő alkotás is. Egy római fürdőt látunk, s benne két hölgy és egy rabszolganő jelenetét. A főalak minden bizonnyal egy előkelő római asszony, aki épp ékszerei után nyúl, miközben rabszolgája már a sarujával foglalatostkodik. A kép különös hangulatát a fő alak elrévedő tekintete adja. Nem tudunk elvonatkoztatni attól a tényről, hogy Pompeji a modern ember számára a tragikus hírtelességgel bekövetkező és elkerülhetetlen vég szimbóluma lett. Molnár sem véletlenül választotta ennek a városnak az életét festményei témájául. De nagyon jó ízléssel és egy sajátosan derűs életszemlélettel közeledett a témához. Pompeji képein nem a veszélyt, a fenyegetést jelenítette meg, hanem a gondtalanul folydogáló, szép és gazdag élet kereteit és az abban élő embereket.

A művet először a gyűjteményes kiállításán mutatta be a Múcsarnokban 1895-ben, *Pompeji fürdőben* cím alatt. Ezt követően az 1925-26-os nagy aktkiállításnak lett egyik fő dísz, s a kiállításához kapcsolódó nagy képes album a festmény reprodukcióját is közölte. 1926-ban és 1938-ban is árverésre bocsátották a művet, s az azt követő évtizedekben a kép eltűnt a nyilvánosság elől. A mű mostani előkerülése ismét jó alkalmat kínál arra, hogy belássuk, Molnár József a 19. század egyik legeredetibb és legizgalmasabb magyar művésze volt.

Bellák Gábor